

مسجد؛ دانشگاه معارف اسلامی

حجت الاسلام رضایی بیرجندی

قال رسول الله :

فَمَنْ ذَكَرَهُ الْحَمِيدُ فِي الْخَدِيثِ
السَّادِسِ مِنْ إِفْرَادِ مُسْلِمٍ مِنْ مُسْنَدِ بَرِيْدَةَ
بَيْنَ الْخَصْبَيْنِ أَنْ رَجُلًا تُسَدُّ فِي الْمَسْجِدِ
فَقَالَ مَنْ دَعَا إِلَى الْجَمَلِ الْأَحْمَرِ فَقَالَ
النَّبِيُّ (ص) لَا وَجَدْتَ إِلَّا مَا نَبَيْتَ الْمَسَاجِدُ
لِمَا نَبَيْتَ لَهُ

مقاله من به موضوع «مسجد، دانشگاه معارف اسلام و آموزش‌های غیر رسمی است. نخست متذکر شوم که کلمه «غیر رسمی» یک تخصص است که ما شیعیان باید در این صحنه پیشگام باشیم. این جمله‌ی امام (ره) که «مسجد باید یک دانشگاه باشد» به ما خط می‌دهد. ما در حوزه‌ی مساجد می‌توانیم طرح‌های خوبی داشته باشیم. امیدوارم خداوند این توفیق را عنایت کند تا بتوانیم ایده‌هایی که از شما عزیزان گرفته‌ایم، اجرایی کنیم. ما باید بپذیریم که مسجد بیت القرآن است. «انما نُصِبَتِ الْمَسَاجِدُ الْقُرْآنَ» مساجد درست شده برای قرآن. «يَتْلَمُ الْكِتَابَ وَيُحْكِمُهُ» پیامبر فرموده: «انی تارک فیکم الثقلین کتاب الله و عترتی» تمسک به قرآن آخرین وصیت پیامبر بود. تمسک نه توسل. توسل عملی نه ذکر توسل. ذکر توسل و ذکر توسل نه

مداحی. ببینید ما چقدر زاویه مان عوض شده. پیغمبر آخرین فرمایشش این بود که من دو چیز را نزد شما می‌گذارم «ان تمسکتُم بهما لن تضلوا ابدا» تمسک به قرآن زمانی ارزش دارد که از روی آگاهی و بصیرت باشد نه خم و راست شدن عادی و فیزیکی که آن نمازی معراج مؤمن است گفت که قلبها را آباد کند.

«انما یعمُرُ مساجد» در این اجلاس‌ها، دنبال راه کارها می‌گردیم. عمران مساجد کار مؤمنان است. اما عمران کنیم که چه شود؟ این مطالبی که می‌گویم تهدید عظیمی پشتوانه‌اش است. ده‌ها کتاب و رساله در این زمینه دیده‌ام. گزارش‌های بین المللی و حرف‌هایی که در این زمینه خوانده و شنیده‌ام پشتوانه‌ی این عرایض من است. ما در دنیا یک آموزش رسمی داریم. آموزش یعنی شکوفایی استعدادها و نیروهای بالقوه‌ی انسان و گنج بزرگی برای انسان‌ها است. آموزش شکوفایی فطرت داده‌های بالقوه‌ی است که خداوند به انسان عطا کرده «و الله اخرجکم من بطون امهاتکم لا تعلمون شینا» معلمان آگاهان جامع‌اند باید این فطرتی که خدا در بدو تولد به آدم داده شکوفا کند آموزش رسمی شامل مقاطع ابتدایی، راهنمایی، دبیرستان، دانشگاه و ... است. اما امروزه متفکران، با توجه نقش و جایگاه مهم آموزش به این نتیجه رسیده‌اند که آموزش‌های رسمی دیگر جوابگوی نیازهای انسان‌ها نیست و اشکالات متعددی دارد. در مقابل آن، آموزش غیر رسمی را داریم آیا آموزش غیر رسمی نافی آموزش رسمی است؟ پاسخ منفی است. باید آموزش رسمی را تقویت کرد کیفیتش را ارتقا داد تا نقاط ضعفش از بین برود. اما آموزش

غیر رسمی نیز باید مکمل آموزش رسمی باشد. ما به عنوان متولیان امور مساجد و به عنوان روحانیون می‌خواهیم کاری کنیم که هم ایده‌هایمان پیاده شود و هم باز ویژه بدون برنامه‌ای بر دوش دولت نگذاریم و در نهایت بتوانیم مساجدمان آباد شود سخنان من درصدد این پیشنهاد است، برای این که در دنیا دولت‌ها متولی آموزش هستند. در قانون اساسی کشورمان هم آمده که آموزش باید برای همه رایگان باشد. دولت اسلامی، طبق قانون اساسی و طبق عرف بین المللی، موظف است امکانات آموزش دهنی را فراهم کند. متفکران آموزش و پرورش به این نتیجه رسیدند که آموزش رسمی فعلا پاسخگو نیست. دولت اسلامی، که تأمین نیازهای آموزشی انسان‌ها از وظایفش است، باید آن را در کالبد مساجد فراهم کند. امروزه در عالم مجازی، برای هر مسجدی ده‌ها، صدها و هزارها مجلس بحث و گفت‌گو ایجاد شده‌است. ما می‌خواهیم در مقابل همه‌ی این‌ها مساجدمان را آباد کنیم و

بگوییم بیا قرآن بخوان. قرآن را با زندگی انسان‌ها عجین کنیم. قرآن کتاب زندگی است و قرآن را انسان‌های فهیم، هدایت شده، و متخصص تحسین می‌کنند. لذا، با توجه به اصل موضوع، که قرآن کتاب انسان‌سازی، هدایت و تعیین‌کننده‌ی سعادت دنیا و آخرت است. از دولت اسلامی می‌خواهیم طبق وظیفه‌ای که قانون اساسی بر عهده‌اش گذاشته، نظام متمرکز برنامه‌ریزی آموزش غیر رسمی را ایجاد کند. که اگر این پتانسیل عظیم،

یعنی این طرح پیاده شود، مساجدمان آباد می‌شود، گاهی می‌بینیم که امام‌جماعتان ظهر مجبور می‌شود در مسجد را ببندد و برود اداره نماز بخواند. حال اینکه بزرگ‌ترین فرهنگسرای اسلام، بزرگ‌ترین معبد عشق، بزرگ‌ترین محل انسان‌سازی، بزرگ‌ترین محل تعلیم سعادت دنیا و آخرت آدمها در مسجد است. بنابراین دولت اسلامی باید این نیروی عظیم مساجد را قانونمند کند انسان‌ها به دنبال نیازهایشان هستند. خانمی که

می‌خواهد محیط زندگی و منزلش را زیباتر کند. برای او درس‌هایی را، با توجه به شرایط خودشان، تنظیم کنیم. عده‌ای هستند که نمی‌توانند به مدرسه بروند. عده‌ای هم به مدرسه می‌روند، اما در دوره‌ی ابتدایی یا راهنمایی زده می‌شوند. نباید بگذاریم این نیروی انسانی عظیم هدر برود. باید در نظام آموزش غیر رسمی و در مساجدمان، با توجه به نیازها و توانمندی‌های فردی و شرایط محیطی برنامه‌ریزی‌های دقیقی انجام شود.